

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל-054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל-052-7616048

אוד תש"פ

בעזרת ה' יתברך

זה יהיה לכם מקודש הקדשים בשורה טובה לקהל לומדי התורה והוגיה

שמחים אנו לבשר ללומדי התורה בכל אתר ואתר,
על צאתו לאור עולם והפצתו של הספר לו ציפו רבים

בן מלך על התורה ויקרא חלק א

מאת

מרן רבינו הגדול בעל ה'בן מלך' צוק"ל

אשר משמיה זכו ליה לפתוח שערי אורה בדרכי
לימוד המקראות בדרך המפרשים הקדמונים ראשונים
ואחרונים ז"ל וזכה לבאר בבהירות כמין חומר כיצד
דרשות חד"ל משתלבים ומתאחדים עם פשוטו של
מקרא ופקיע שמיה זה מכבר בכל מקצועות התורה
והעבודה ובביאורי החומש.

ועתה זכינו לבושם הזה שעדיין לא בא כמותו כאשר
פרש את אדרת ביאורו על ספר 'ויקרא' בסגנונו
המיוחד, לבאר מעשה הקרבנות והלכות הקדשים וכל
ענייני פרשיות אלו, וממש בקע אור חדש בשחקים.

טעמו וראו!

ומתוק האור וטוב לעיניים לראות את השמש

ניתן להשיג בחניית הספרים המובחרות, אצל נציגי הקהילות
ובמכון בן מלך בכתובת mechonbenmelech@gmail.com
בארה"ב ניתן להשיג בכתובת המייל maadoney@gmail.com

בברכת התורה

הנהלת מכון 'כתבי בן מלך'

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע
בכתובת המייל: mechonbenmelech@gmail.com

- ספרים
- למוקדי המטה
- סדרת ספרים
- באורים ומאמרים
- על תפנית חוספי תורה
- שיעורים
- על חז"ל
- ספר
- המת והמחבר
- ביאורי סוד
- ספר
- אמונה ומצוות
- ספר
- תורה ודעה
- אונגרים
- תורה ודעה

הנצחות תורניות

קו בן מלך
03-3077354

מחנכים מכון
סניפים 24 מטה במשך

עמותת המטה במדי מנסה
לשמרנו מיקודי רבני
מודלקים לפי נבואם
בני התורמים

המטה ספרו בן מלך
בעזרת המועצות ברובם העלם

סלפון והחלטה 054-8422488
כתובת אהוב ישראל 1/9
ביתר עילית
קמפוס מוסדות לפי סניף 46
לחצית הארצית
mechonbenmelech@gmail.com

אוצרות
בן מלך

דבר המנון

יחד עם כל אחינו הננו עומדים בימים אלו כשעינינו נשואות אל ה' ומבקשים בתפילה שישמור ויגן על בני ישראל בכל מקום הם, ויעמוד לימינו להצילנו מכל מחלה ופגע רע, ויחדש עלינו את השנה הישראלית הבאה עלינו לטובה, שהתקופה הזאת תחלוף עלינו לחיים ולשלום, ונזכה מהרה לגאולה וישועה.

בימים קשים אלו כשכל הלבבות אפופי דאגה הן מהתפשטות המחלה שכרגע אין רואים את סופה, והן מהעתיד הכלכלי כאשר אין אדם יודע מה ילד יום ומאין תבוא פרנסתו. נזכרים אנו תלמידי רבינו הגאון זצ"ל בארשת פניו המאירה והזורחת כפי שהיה בכוחו תמיד למצוא את הביטויים המתאימים למצב, ובפיו המילים הנוסכות רוגע ושלווה, כמה חסרה לנו בשעה כזו דמותו היציבה והבוטחת כאשר ידע לחזק את ביטחוננו ולעודד את רוחנו.

ברם, כבר בחייו הותיר לנו מורשת עשירה שעל ידה לימד אותנו כיצד נוכל לעמוד בכל מיני מצבים אשר מתרגשים ובאים לבוא לעולם. בחינוכו היסודי ובהדרכתו המקיפה העניק לנו כלים של חיזוק על ידי אמונה בה' בטחון וציפיה לישועה, אשר מלווים אותנו ונותנים לנו עוצמה וכח עמידה בכל המאורעות אשר באים עלינו.

יכולים אנו לתאר לעצמנו כיצד היה מדבר אלינו בשעה כזו, איך היה מדריכנו בהתחזקות עם המבט כי הכל מכוון ומונהג מאת ה', אין מקום למורך לב כאשר אבינו מלכנו מנהיג את כל העניינים בידו הרחומה והאהובת, "לאזט זיך פירן", הניחו את המושכות מידיכם, תנו להקב"ה להנהיג את חייו, הוא ינהל אותנו באופן הטוב ביותר.

ובמיוחד כשאנו נזכרים כיצד היה מתרגש בשנים האחרונות מכל המאורעות והאירועים בעולם, אשר ראה בהם את פעמי הגאולה וישועת ישראל הקרבה ובאה, עד שהתבטא כי כמעט שאינו מסוגל להתרכז בלימודו, מרוב התרגשות לבבו מראיית כל הנבואות שעל העתיד לבוא מתגשמים והולכים, ומעט מן המעט מן הדברים העביר למורשת במאמרו האחרון שכתב עלי אדמות 'התקופה הגדולה', שהוצאנו לאור לאחר הסתלקותו. מאורעות עולמיים אלו שאנו עוברים בימים אלו, מהווים שיא שלא ראו אבותינו ואבות אבותינו, ומי שאך לב אדם לו אינו יכול שלא לראות בהם חבלי משיח וניצוצי הימים בהם בא ה' לשפוט הארץ.

הדרכתו החיה כמוהו אין לה תחליף, אך הד לבת קולו ניתן לראות בכתביו שהותיר לנו אחריו ברכה, ובפרט בספרו הכביר 'בן מלך - בטחון', ואכן מכל עבר פונים אל המכון בבקשות להשיג את הספר, כדי להתחזק ולשאוב עוצמה עבור ימים טרופים אלו. כמו כן ישנו ביקוש רב ל'ספר בן מלך - חכמה ומוסר', ממנו שואבים הדרכה וחיזוק לחיי היהודי בכל המצבים. המכון מבקש להודיע כי לרגל הביקוש, הספרים ניתנים להשגה בחנויות ובמשרדי המכון.

בל נשכח כי ימים אלו הם ימים מלאים שמחה וחגיגות, ימי ההכנה לחג גאולתן של ישראל, חג הפסח, שבכדי לחוג אותו כפי הראוי נצרכת הכנה מקיפה, דבריו העשירים והדרכתו הייחודית של רבינו זצ"ל לרגל חג המצות, כבר נפוצו בכל נפשות בני קהילתנו ובכל קהילות ישראל, הן בשיעוריו המוקלטים, הן בספרי בן מלך על 'חג המצות', ועל 'שיר השירים', וביהגדה של פסח - בן מלך, היוצקים חיות בכל חלקי העבודה והמצוות של הימים האלו. ויש בהם לנסוך ולמסוך בנפשות שמחה ואושר, להרגיע לבבות מתוחים ועייפים, ולהכניסנו למציאות מוצפת אורה של תורה ושמחה.

מורשת כבירה ועוצמתית של תורה ועבודת ה' נתונה בידינו, עמה נתחזק ונתעצם ונעשה חיל בימים אלו, ומהתקופה המיוחדת הזאת נצא מחזקים וזקופים, ובמהרה נזכה לגאולה השלימה כאשר תחזינה עינינו בביאת משיח צדקנו ובבניין ירושלים אמן.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה'... ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל... קחו מאתכם תרומה לה' (לה, א-ה)

סדר הדברים בפרשה זו צריך ביאור, כי הנה כאשר צוה ה' את משה על הדברים הללו, קדמה פרשת המשכן לפרשת השבת, שהרי תחילה נאמרה פרשת תרומה, בה נצטוו על הקמת המשכן ועשיית כליו, וכן פרשת תצוה העוסקת בענייני הכהונה והעבודה, וככלות מעשה המקדש בתחילת פרשת כי-תשא, נשנתה פרשת שבת - 'ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו' (לא, ג).

ויש לתמוה אפוא, מדוע בפרשה זו כאשר משה מוסר את הדברים לכל עדת בני ישראל, הריהו מהפך את הסדר, ומקדים לצוותם על השבת תחילה ואחר כך על הקמת המשכן. ואמנם בפשטות הטעם הוא, שקודם שבא לצוותם על עשיית המשכן וכליו הוצרך להקדים אזוהרת השבת, שמצות המשכן אינה דוחה שבת. וכמש"כ רש"י (בפסוק ב).

אך נראה לבאר שיש בזה סדר הגון מצד עצם הדברים, וגם יבואר השינוי בין הציווי למשה והציווי לישראל.

כי הנה שני כללים מצינו בסדרי קדימה בתורה, מצד אחד ידוע כי 'כל המקודש מחבירו קודם את חבירו' (משנה הוריות יב: זבחים פט). ומאידך קיימא לן - 'מעלין בקודש ואין מורידין' (שבת כא: הוריות שם).

אמנם שני כללים אלו אינם מכחישים זה את זה, אלא מתייחסים לעניינים ואופנים שונים, הכלל - "כל המקודש מחבירו קודם את חבירו", מתייחס לאופן שבו עומדים לפנינו שני עניינים נפרדים, ועלינו לקיים שניהם בזה אחר זה, כגון בשני קרבנות השונים בדרגת קדושתם, כי אז ניתנת עדיפות וקדימה לענין המקודש על פני הפחות ממנו, וכל המקודש קרב ראשון. ודבר זה נלמד מדין "וקדשתו" שנאמר גבי קדימת הכהן לכל דבר (הוריות שם).

אך כשהמדובר הוא בענין אחד, שיש בו שני מעשים המקדשים אותו בדרגות שונות של קדושה, באופן זה נוהג הכלל 'מעלין בקודש ואין מורידין', כי הסדר הראוי הוא להעלות את הדבר תחילה לדרגת קדושתו הראשונה, כדי שעל יסודה תבוא דרגת

הקדושה המרובה ממנה. ולכן כהן ששימש בכהונה גדולה, אינו חוזר לשמש ככהן הדיוט (שם), וכן מצינו שלבישת הטלית קודמת להנחת תפילין משום שמעלין בקודש (או"ח סימן כה סעיף א), ועיין שם בביאור הלכה - 'מעלין בקודש - על האדם קאי שצריך לילך מדרגא לדרגא ולהתעלות בקדושה, כי מתחלה הוא רק מכסה את עצמו בכיסוי של מצוה, וע"י התפילין הוא מקשר את עצמו בקשר היחוד והקדושה'.

והנה קדושת השבת, עומדת בדרגה גבוהה יותר מקדושת המקדש, שכן מצינו שהמחלל את המקדש ונכנס בו בטומאה ענשו כרת, ואילו המחלל את השבת ועושה בו מלאכה ענשו שקילה. ואם כן, כשם שהשבת מקודשת מן המקדש, הרי שבאותה המידה היא גם מקדשת את ישראל יותר ממה שהמקדש מקדשתם.

ובמיוחד גדלה מעלת השבת שבפרשה זו, כמו שביארנו בפרשת כי תשא, כי הגם שעל חוקותיה כבר נצטוו במרה ובהר סיני, הרי שבכאן ניתנה השבת בתורת מתנה לישראל, ומעתה הרי היא מקדשת את ישראל בקדושתה, כפי שמודגש במיוחד באותה פרשה - 'כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדישכם'. וכן אמרו חז"ל (מכילתא כי תשא) - 'כי קודש היא לכם - מגיד שהשבת מוספת קדושה לישראל' (ונתבאר בארוכה בספר 'בן מלך - שבת קודש' - שער א מאמר ב).

לפיכך, בשעה שהקב"ה מקדש את ישראל במצוותיו, ומבקש ליתן להם את מתנת המשכן ומתנת השבת, הרי שהדין נותן כי 'מעלין בקודש ואין מורידין', ומקדים ה' את נתינת המשכן תחילה - המהווה דרגה ראשונה בקדושת ישראל, ולאחר מכן נותן להם את השבת - ודרגת קדושה יתירה מתווספת על ישראל.

אבל בפרשה זו, כשקדושת ישראל כבר הושלמה ובאה לפסגת מעלתה כפי שהבין משה ממה שצוה הקב"ה לעשות לו משכן ויבוא לשכון בתוכו, כך שכבר נצטוו על המשכן וכבר ניתנו לוחות הברית, עתה לא בא משה אלא לבשר את ישראל על זכיותם הגדולה ולהודיעם את אשר צוה ה', הרי שעומדות לפניו שתי מצוות שיש ללמוד לישראל - 'פרשת השבת' ו'פרשת המשכן'.

ובכגון דא אמור מעתה "כל המקודש מחבירו קודם את חבירו", ופרשת השבת היא הראויה להיאמר ראשונה, מפני קדושתה היתירה, ורק לאחר מכן תיאמר פרשת המשכן.

וזהו גם הטעם לכך, שאת לוחות הברית נתן הקב"ה

אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אילים מאדמים ועורות תחשים הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו את תרומת ה' וכל אשר נמצא אתו עצי שטים לכל מלאכת העבודה הביאו (לה, כב-כד)

לעיל כאשר ציוה אותם משה על התרומה (פסוקים ט-י) וכן בפרשת תרומה בציווי ה', הסדר הוא - 'זהב וכסף ונחשת. ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים. ועורות אילם מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים' וגו'. ויש לבאר מדוע נשתנה סדר המינים, שכאן הפסיק הכתוב במיני האריגה תכלת וארגמן וכו' לפני שהזכיר את הכסף והנחושת.

הנה נכתבו כאן לשונות שונים לכל אחת מהתרומות, ובוודאי שבהתאם לדרגת התרומה, נכתבה הלשון הראויה לה, והכתוב מונה בדרך פוחת והולך. ונראה, שבעת הציווי מצויין סדר הדברים לפי חשיבות הדברים בדרך כלל. ובסדר המינים הנכבדים מצד עצמם, נמנים תחילה מיני המתכות, ואחר כך מיני האריגה והעורות, ואחריהם מינים פרטיים הנצרכים למשכן.

אולם בעת התרומה בפועל נמנו המינים לפי ערך הנדבה, להעלות על נס את גודל נדיבות לבם וערך התמסרותם למלאכת המשכן. והסדר כאן הוא לפי חשיבות ויוקר הדברים אצל בני ישראל במדבר, ומאחר שמיני התכלת והארגמן וכו' היו יקרי המציאות ובלתי מצויים, הם נמנו לפני הכסף והנחושת.

ובראש וראשונה מצויין 'כל איש אשר הניף תנופת זהב לה', שזה הדרגה הגבוהה ביותר. והנה מצינו הרבה בתורה לשון 'תנופה' ו'הרמה' שהם לשונות מקבילים, אולם נראה שהנפה היא יותר מהרמה, ש'הנפה' מתייחסת להרמה ניכרת בגובה, ו'הרמה' היא הגבהה בכל שהוא. [ויתכן שכאשר היו תורמים זהב, היו מניפים אותו מעין תנופה, לציין חשיבות הנתינה ולהעלותה על נס, ועיין רמב"ן (פסוק כב)]. ובכסף ונחושת נקט הכתוב לשון 'מרים', שהוא כאמור פחות מהנפה, אבל יש בו ביטוי מסויים של הגבהה.

ולפני הכסף והנחושת נמנו כאמור מיני החוטים תכלת וארגמן וכו' שהיו חשובים ויקרים מצד נדירותם ויוקר מציאותם, לעומת הכסף והנחושת שאף שהם חשובים, אולם היו מצויים בידם לרוב.

ובמיני החוטים הללו לא נכתב 'הניף', אמנם ציין

למשה רק ככלותו לדבר אתו, ואילו משה הקדים ונתן לישראל את הלוחות תחילה, בטרם הודיעם על השבת והמקדש, כי קדושת התורה מרובה ועליונה מן הכל, הן לענין מעלין בקודש, והן לענין כל המקודש קודם.

* * *

את הארון ואת בדיו את הכפורת ואת פרוכת המסך. את השלחן ואת בדיו ואת כל כליו ואת לחם הפנים. ואת מנורת המאור ואת כליה ואת נרותיה ואת שמן המאור. ואת מזבח הקטורת ואת בדיו ואת שמן המשחה ואת קטורת הסמים ואת מסך הפתח לפתח המשכן. את מזבח העולה ואת מכבר הנחושת אשר לו את בדיו ואת כל כליו את הכיור ואת כנו (לה, יב-טז)

הכלים מנויים פעם נוספת בפרשת פקודי, בעת הבאתם אל משה. ושם כתיב - 'ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו ואדניו. ואת מכסה עורות האילם המאדמים ואת מכסה עורות התחשים ואת פרכת המסך. את ארון העדות ואת בדיו ואת הכפורת. את השולחן את כל כליו ואת לחם הפנים. את המנורה הטהורה את נרותיה נרות המערכה ואת כל כליה ואת שמן המאור. ואת מזבח הזהב ואת שמן המשחה ואת קטורת הסמים ואת מסך פתח האהל. את מזבח הנחושת ואת מכבר הנחושת אשר לו את בדיו ואת כל כליו את הכיור ואת כנו (לט, לג-טז).

הנה כאן קרא אותה 'מנורת המאור', ושם קרא אותה 'המנורה הטהורה', וכן במזבחות כאן נאמר 'מזבח העולה', 'מזבח הקטורת'. ושם נאמר 'מזבח הנחושת' 'מזבח הזהב'.

וביאור ההבדל הוא, שכאן ב'ויקהל' כתוב בכל כלי מטרת עמידתו, כי כאשר מתארים את העשייה ובנין הכלי, נכון להגדירו כפי תכונת העבודה הנעשית בו, מנורת המאור, מזבח העולה, מזבח הקטורת.

אולם כאשר עומדים הכלים מוכנים ומובאים לפני משה, כבר מתואר צורת הדבר כפי הנראה לעיני: 'מנורה הטהורה', דהיינו העשייה זהב טהור. וכן 'מזבח הזהב' ו'מזבח הנחושת'.

* * *

ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונזם וטבעת וכומז כל כלי זהב, וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה'. וכל איש אשר נמצא

הנראה בזה, לפי מה שביארנו בארוכה בפרשת תרומה כי עשיית המקדש וכליו עשו בני ישראל בשליחותו של ה', שבאמת הקב"ה הוא הבונה את ביתו ומקדשו בתוך בני ישראל, כדי להשכין את שכינתו בתוכם, והוא בא כביכול לדור בתוך מחנה ישראל, ועל כן המשכן ביתו של הקב"ה הוא, וכל ההתעסקות של בני ישראל לא היתה אלא שליחות למלא אחר מעשה הקב"ה המעמיד בית בקרב בית ישראל.

אמנם אחר שהבית ניצב על מכוננו, אזי העבודה שבו - לשרת את ה' וכל צרכי המלאכה שבבית - זו כבר מוטלת על עם ישראל בייחוד, שהם משרתיו והם המה המשמשים את המלך בביתו. וזאת אין עם ישראל עושים זאת בתורת שלוחי ה', אלא אדרבה זה חלק מתפקידו של עם ישראל, שהוטל עליהם החובה לעבוד את ה' ולשרתו. והעבודה שלהם היא.

ובכלל זה, כל הקרבת הקרבנות וכל העבודות הנעשים במקדש באים מצד התפקיד של עם ישראל. ונראה אפוא שכמו כן קידוש הכהנים ועשיית בגדי הכהונה לצורך העבודה מוטל על עם ישראל, שכן כל זה קשור לעבודה ולשירות, ואינו מעצם בניין הבית.

ובדרך זה ביארנו שם, מה שבפרשת תצוה מצינו כמה פעמים לשון 'ואתה' הנאמר למשה רבינו - 'ואתה תצוה' (כז, כ), 'ואתה הקרב אליך' (כח, א), 'ואתה תדבר אל כל חכמי לב' (שם פסוק ג). כי בפרשה זו העוסקת כבר במצוות העבודה והשירות [ולא בעצם בניין המשכן וכליו], הנה מתנה אופן הציווי הוא שמשה יעשה את הדברים בתור ראשם ומנהיגם של ישראל, אשר עליו מוטל לצוותם ולהיות אחראי שיקיימו אותם.

ומבואר שפיר מה שנאמר כאן בכל בגד ובגד - 'כאשר ציוה ה' את משה', בשונה מפרשת ויקהל שלא נאמר כן בעשיית הכלים. כי דווקא בבגדי כהונה, שהם באים בתורת מצוותם של עם ישראל שעליהם לשרת את ה' על ידי העמדת כהנים, כשם שבהם נצטווה משה עצמו להדיא על העשייה מצד עמידתו בראשות עם ישראל כמבואר, לכן חוזר הדבר להיות מודגש שאכן קיימו ועשו זאת בדבר משה, ובכך קיימו עם ישראל את חובתם לפני ה' בגדר של מילוי מצוותו של משה.

ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהל מועד (מ, ב)

יש לעמוד על לשון הכתוב שהוא מוקשה לכאורה - 'ביום החודש הראשון באחד לחודש'. והיה לו לכתוב

הכתוב באלו לשון מיוחדת 'כל איש אשר נמצא אתו', ומשמע מהלשון שלרוב יוקר מציאותם, הרי כל האנשים שהיה עמם מינים אלו נתנו את כל אשר בידם. ולכן לא נכתב כאן לשון 'הנפה' או 'הרמה', כי לשון זה מתאים כאשר תורם חלק ממה שיש לפניו, שאז 'מרים' חלק, להבדילו ולצייץ קדושתו יותר מהשאר [כעניין שמצינו בתרומה גדולה שצריך שיהיו 'שייריה ניכרין' (פסחים ג: ירושלמי פאה פ"א ה"א, ועיין תרומות פרק ד משנה ה)], אולם כאן שנתנו כל מה שברשותם, כתיב רק 'הביאו'.

וכן בעצי שטים' נאמר לשון זה, מכיון שהיו יחידים במינם, וכל איש אשר נמצא אתו, הביאו את כל אשר ברשותם לצורך המלאכה.

[והיה אפשר לומר באופן נוסף, שסדר הדברים כאן הוא גם לפי נחיצותו והצטרכותו למלאכת המשכן, ולכן הזהב שכל הכלים עשויים ממנו הוא קודם לכל, ומיני החוטים שעשו בהם את היריעות ובגדי הקודש היו יותר נצרכים למלאכה מהכסף והנחושת שהזדקקו להם רק מעט, כגון לאדנים ומזבח העולה והכיוור ועמודי החצר, ועוד אי אלו פרטים שהזדקקו להם.

אולם מה שיש לעיין שהרי המין הנצרך ביותר היה עצי שטים, שממנו נבנה עיקר המשכן, והוא נזכר באחרונה. ויתכן שמאחר שעצי שטים מצד עצמם הם מין פשוט ופחות מאד ביחס למינים האחרים, הוא מצויין באחרונה, אף שהזדקקו לו הרבה. ושתיה הסברות יחד גורמים את הסדר. ועוד יתכן שכיון שבכל הכלים היו עצי השטים היו מצופים במיני המתכת, לא היה ניכר שהוא מין עיקרי, וה' יאיר עינינו].

כאשר ציוה ה' את משה (לט, א)

בכל הפרשה בכל בגד ובגד שעשו כתיב 'כאשר ציוה ה' את משה'. ונלאו כל חכמי לב לבארו מה צורך ההדגשה הזו שחוזרת ונשנית רבות בפרשתנו. ומה חידוש יש בדבר אחר שהקב"ה ציוה במדויק האיך לעשות כל כלי וכל בגד, והעם באו בנדבת לב לתרום עצמם והונם למלאכת הקודש, מן הפשוט הוא שעשו כאשר ציוה ה' את משה, ומילאו אחרי פרטי הדברים שנצטוו במדויק, ומאי קמשמע לן. ונאמר בזה הרבה דברים בדרכי הדרש והמוסר.

וגם יש להבין שאם יש צורך כלשהו להזכיר אחרי כל עשייה 'כאשר ציוה ה' את משה' מדוע אפוא נאמר כן רק בעשיית הבגדים שבפרשה זו, ולא בעשיית כל כלי המשכן שבפרשת ויקהל.

והחודש אשר נהפך' (מגילה פרק א הלכה א), וכן נפסק בשו"ע (או"ח סימן תרפח סעיף ז) שמי שנאנס ולא יוכל לקרות את המגילה בפורים, יכול להקדים ולקרוא את המגילה מתחילת חודש אדר.

אלא שהיתה התקנה נוספת על הקביעות בחודש, יש לקבוע את ימי הפורים בזמניהם המדויקים ב"ד וט"ו. והוא דומה בזה לגדרי חג המצות שבתורה, שיעקר הקביעות הוא בחודש, ונוסף על זה ציוותה תורה לעשותו ביום מסויים בחודש. (ועיין מה שכתבנו בזה בספר בן מלך - פורים שער א מאמר א 'כימים אשר נחו בהם היהודים').

* * *

ויהי בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש הוקם המשכן. ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו וגו' (מ, זי-יח)

אותו היום עצמו של האחד בחודש ניסן בו הוקם המשכן, חוזר ונשנה בתורה עוד שתי פעמים בתורה. הוא מתואר הן בפרשת שמני - 'ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל. ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים והקרב לפני ה' וגו'. כי היום ה' נראה אליכם וגו'. ויבוא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם' (ויקרא ט, א-כה). - אשר לפי רוב הדעות בחז"ל ומפרשים הכוונה ליום אחד בניסן שבו הוקם המשכן.

ועוד מסופר שוב בתורה על חנוכת המזבח בפרשת נשא, ושם בא המאורע הזה מתוך זווית נוספת - 'ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אותו ויקדש אתו ואת כל כליו ואת המזבח ואת כל כליו וימשחם ויקדש אתם. ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבותם הם נשיאי המטות הם העומדים על הפקודים וגו'. ויקריבו הנשיאים את חנוכת המזבח ביום המשח אותו ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני המזבח וגו'. ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים וידבר אליו' (במדבר ז, א-ט).

והנה הארכנו בכמה מקומות והרחבנו בזה במאמרי מבוא לבן מלך על התורה (מאמר ג) ביסוד הגדול של 'פרשה שחזרה ונשנית', שכל פרשה נוספת שיש בתורה במצוה מסוימת, אות הוא שיש גדר נוסף

'ביום האחד לחודש הראשון' או 'בחודש הראשון באחד לחודש', ומהו 'ביום החודש הראשון' ואם הכוונה ביום הראשון לחודש הראשון, אם כן יש כאן כפילות, ולשם מה חזר הכתוב שוב ואמר 'באחד לחודש'.

ונראה שהחודש הראשון כולו יש בו מעלה וחשיבות, ועל כן עיקר הציווי בהקמת המשכן הוא שתהא ההקמה בחודש הראשון, ו'ביום החודש הראשון' פירושו באחד מן הימים שבחודש הראשון, ואילו מה שנאמר אחר כך 'באחד לחודש' הוא דין נוסף, שמלבד עיקר המצוה שההקמה תהיה ביום החודש הראשון ישנו פרט נוסף יותר מדוקדק - להקימו באחד לחודש. [ולפי זה אילו היה מקימו ביום אחר בחודש הראשון היה עובר רק על מצות 'באחד לחודש', אבל לא על מצות 'ביום החודש הראשון'].

ואכן מצינו בתורה בענין החודש הראשון, שיעקר קפידת התורה היא על החודש, כמו שכתוב בסוף פרשת בא - 'היום אתם יוצאים בחודש האביב. והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני וגו' ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה. שבעת ימים תאכל מצות וביום השביעי חג לה' (יג, ד).

הנה בפרשה זו לא נזכר כלל באיזה יום בחודש, אלא החודש כולו הוא בגדר המצוה. כלומר שמאורע כביר זה של לקיחת עם ישראל לעם ה' ויציאתם ממצרים בחזק יד, הוא מאורע גדול מכדי לייחסו ליום אחד בלבד, אלא התורה מייחסת אותו לכל החודש, דהיינו שחודש זה הוא חודש היציאה והגאולה. ומתוך כך המצוה היא לעשות את עבודת חג המצות בחודש האביב.

וכמו כן בפרשת ראה (דברים טז, א-ג): 'שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלוקיך כי בחודש האביב הוציאך ה' אלוקיך ממצרים לילה. וזבחת פסח לה' אלוקיך צאן ובקר במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם. לא תאכל עליו חמץ, שבעת ימים תאכל עליו מצות' וגו'. הנה גם בפרשה זו מבואר שהמצוה לעשות פסח ושבעת ימי אכילת מצות גדרה וזמנה הוא שיהיה 'בחודש האביב'.

[וכעין זה מצינו לגבי קביעת ימי הפורים שנאמר בו 'והחודש אשר נהפך' (אסתר ט, כב), ואמרו בגמרא 'משנכנס אדר מרבים בשמחה' (תענית כט, א). כלומר שאין השמחה מוגבלת ליום מאורע הנס אלא היא מתייחסת לכל החודש. ואייתא בירושלמי 'תני בשם רבי נתן כל החודש כשר לקריאת המגילה, מה טעמא

כנאמר 'ושכנתי בתוכם', שהוא כללות תוכנו ועניינו של ספר שמות, ספר עם ישראל, כאשר בנין המשכן הוא שלב נוסף בשלימות בניינו של עם ישראל כעם ה'.

אולם, בספר ויקרא שעניינו קדושת המקדש ועבודת ישראל בתוכו, נכתב מעשה הקמת המשכן [בפרשת שמיני] מצד גדר היותו המקום המיועד להקריב קרבנות לה', ולכן נאמרו בו סדר ההקרבנות של הכהנים וקרבנם של ישראל ביום הקמתו, עד שהגיעו לתכלית גדר זה של מטרת המשכן - 'ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם' (ט, כד).

וקרבנות הנשיאים כתבה תורה בספר במדבר דייקא, בפרשת 'יהי ביום כלות משה להקים את המשכן'. כי הוא נובע מצד וגדר זה דהקמת המשכן שהוא בבחינת ארמונו של מלך, המנהיגו ומשגיחנו מביתו נאווה קודש, שמצד בחינה זו הביאו הנשיאים קרבנות ודורות לפני המלך כטכסיסי מלכות, כל אלה מקומם בספר במדבר, ספר מלכותו יתברך על בני ישראל לשבטיהם.

וכשם שבספר שמות נאמר על תכלית הקמת המשכן 'וכבוד ה' מלא את המשכן' - בכדי לציין שהמשכן נבנה עבור 'השראת השכינה', ובספר ויקרא נאמר על תכלית ההקמה 'ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח' - לומר שהמשכן נבנה לשם הקרבת הקרבנות, כמו כן בספר במדבר בסיום פרשת קרבנות הנשיאים, נאמר (ט, ט) - 'ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים וידבר אליו'. שלא מצינו מקרא זה כאן בפרשת פקודי, וגם לא בפרשת ויהי ביום השמיני בספר ויקרא. והיינו כי דווקא בספר במדבר, הוא המקום להזכיר תכלית זו שבהקמת אהל מועד, שניתנה למרע"ה הרשות שבכל עת יוכל לבוא ולדבר אתו יתברך ולשמוע את קולו, אשר זה נובע מצד בחינת היחס של מלכות ה' על ישראל, שהמלך נמצא ביניהם ולהנהיגם ולהנחותם ולהורות להם דרכם.

במצוה מצד הפרשה המחודשת. ואין כאן כפילות בעלמא אלא חילוקי הפרשיות מגלים לנו חילוקי גדרים וסיבות לאותה מצוה. ועל פי זה זכינו לבאר בעז"ה מקומות רבים בתורה אשר כפילות הפרשיות מגלות צדדים מחודשים בהרבה ממצוות התורה, וכל פרשה עם הפן המיוחד לה ועם הדינים המיוחדים באותה מצוה שמתחדשים באותה פרשה אחרת.

אמנם כאן מוכח ומפורש שהכלל האמור, יפה גם בסיפורי עובדות של מעשים שהיו, שלכאורה מאחר שהתורה מדברת בשני המקומות באותו 'מעשה' ומאורע, מה שייך לדון בה שיש בהם גדרים וצדדים שונים. אכן לאחר העיון יבואר לפנינו בס"ד, שהפרשה חוזרת על עצמה בסגנון מחודש, והיינו שנתחדש כאן שגם במעשה שהיה יש שהתורה מבארת כמה פנים של אותו מעשה'. כאשר בכל פרשה עוסקת התורה בפן נוסף שהיה בבנין המשכן והמקדש, שיש במצוה זו שלשה עניינים ומטרות, וכל אחד מהם מבואר בפרשה ובמקום המתאים לעניינו.

ועיין שם עוד (במאמר ד - 'האור הגנוז בחמשת הספרים'), 'שלשה ספרים אלה "שמות", "ויקרא", "במדבר", כל אחד מהם עניינו נפרד. דספר שמות הוא ספר עם ישראל והיותו עם ה', וספר ויקרא עוסק בקדושת המקדש והעבודה בו, וספר במדבר עניינו הוא היות ה' מלך ישראל. ומה תואמים ונפלאים הדברים, משום מה ולמה חזרה ונשנתה פרשת הקמת המשכן בכל אלה השלשה ספרים.

בספר שמות העוסק בהיות עם ישראל עם הנבחר לאלוקיו, כתבה תורה כאן הקמת המשכן מצד המטרה הראשונה שכתבנו לעיל, שהוא מצד היותו עם ה' עם סגולתו, שמשום כך משרה שכינתו בתוכו, ולכן ענין השראת השכינה בישראל הוא דנכתב כאן, כנאמר בסוף הפרשה (מ, לד-לה) 'ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן, ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן', שהכתוב מדבר כאן רק על ענין השראת השכינה שבמשכן,

1. ועיי"ש שיסוד הדבר ואבוהון דכולהו הוא בפרשת בריאת האדם, וכן ביארנו בפרשיות שליחות משה להוציאם ממצרים שהיו בה כמה וכמה פנים ושרשים, בסגנונות שונים אשר נראים לכאורה כפולים ושוא אף מנוגדים זה לזה.

משכן שבת ולוחות - ניתנו למשה במרום

בנוסף לציווי ניתנו לישראל במתנה

משה למרום היה אחר המעמד של מתן תורה, ועל מה נתווכחו המלאכים אחר שכבר ניתנה התורה לישראל. אלא שעיקר טענתם לא היתה על קיום התורה באופן של ציווי. ולא באו לטעון אלא על נתינת התורה בעצם לישראל. כי כאמור משמעות הדבר של נתינת הלוחות היא, שהתורה תהיה על הארץ, ובני אנוש יוכלו להבינה בליבם ולקנות בה קניין בעצם, שתהיה חרותה על לוח ליבם].

ולכן הוצרך משה לעלות למרום, ולהוריד משם את התורה. כיון שהתורה מעצם מהותה היא תורת שמים, חכמה אלוקית. ועל כך אמר הכתוב - **עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם** (תהילים סח), שזה בחינת 'שבי', שלקח את התורה ממדור עליונים ממקום כבודה בשמים, ומורידה לארץ, כביכול כשבוית שבי, שאין זה מקומה.

ויש בזה עומק נוסף, שבכדי שיוכלו לזכות ישראל שתהיה התורה קנוייה להם ושייכת אליהם, היה מוכרח תחילה מרע"ה לעלות לשמים. ובזה היה שלחם של כלל ישראל, ונחשב כאילו כל ישראל היו בבחינת עליה למרום, ונעשו 'בני שמים' במידת מה, ועל ידי זה ניתן הדבר שתהא התורה חקוקה בלבם.

מתנת המשכן

וכמו כן המשכן, הרי עצם הציווי של מזבח ומקום עבודה לה', כבר נאמר להם, מיד אחר עשרת הדברות בפסוק - **מזבח אדמה תעשה לי, וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך, בכל המקום אשר אזכיר את שמי, אבוא אליך וברכתיך** (שמות כ). והוא המצוה של 'במה גדולה'. אך כשעלה למרום ניתן לו המתנה של - **ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם** (שמות כה). שעם ישראל יזכה למעלה שמיימית זו, להשראת השכינה בפועל בתוכם, ויהא במקום העבודה, השראת השכינה בחינת שמים.

מתנת השבת

והוא גם ענין פרשת השבת שבפרשת כי-תשא, שהרי כבר נצטוו על השבת בפ' המן ובעשרת הדברות, אלא שעתה ניתן להם 'מתנת השבת'. פרשה זו של שבת, שהיא 'מנוחת השבת', ניתנה להם דווקא בשעה שעלה משה למרום. שכיון שהשבת הוא יום קדשו של ה', אזי מקומו הוא בשמים מקום ה' - 'מתנה טובה

כשעלה משה למרום ניתנו לו שלשה דברים, והם הלוחות, והמשכן, והשבת. והנה בשלשתם כבר היו מצווים עליהם לפני כן, אלא שנוסף לציווי, ניתנו להם עתה גם בבחינת 'מתנה'. כשם שעשרת הדיברות היה במתן תורה, אולם נוסף לזה, נתן לנו הקב"ה את התורה במתנה, וזה היה על ידי שהוריד משה את הלוחות.

נתינת הלוחות משמעותה דרגה נוספת בקשר של עם ישראל עם התורה. כי הלוחות עניינם שהתורה ניתנת במתנה לישראל, כלומר שלא תהא קיום התורה רק כציווי ממרום שמחייב את ישראל, אלא התורה עצמה יורדת ממכון שבתה בשמים, ובאה לשכון בתוך בני ישראל. ועל ידי כך תהיה התורה לישראל בקניין גמור, בחינת 'תורה דיליה'.

על ידי הלוחות התורה חקוקה בלבם של ישראל

ואכן על ידי נתינת הלוחות נעשו דברי התורה חקוקים בלב. כדאיאת בחז"ל - **א"ר יוחנן בתחילה היה משה למד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, שנאמר ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו** (נדרים לח). דהיינו שנתנת הלוחות, היא היתה הנתינה הגמורה, שעל ידה היה הקביעות והחקיקה בלב, שלא תהא תורה משתכחת. וכן בכללות ישראל אמרו חכמינו - **מאי דכתיב חרות על הלוחות, אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל** (עירובין ד). כלומר שנתנת הלוחות משמעותה, שהתורה תהיה שייכת לישראל 'בעצם', דהיינו שלבם ודעתם ירגישו ויבינו את חכמתה ועומקה של התורה. וממילא לא שייך בזה שכחה, כיון שהאדם מרגיש בלבו את רגשות התורה ומבין סברתה בדעתו, עד ששכלו מסכים ותואם עם שכל התורה, ונטיית נפשו מעצמה לקיים כל דבריה. בחינת אורייתא וקוב"ה וישראל חד. וכיון שנעשית התורה חלק מעצמיותו אין שייך בזה שכחה. וכפי שיהיה לעתיד לבוא, ככתוב - **נתתי תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה**.

[ובזה יבואר מאמרם ז"ל - **בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה וכו' חמודה גנוזה וכו' אתה מבקש ליתנה לבשר ודם וכו' תנה הודך על השמים** (שבת פח:). וזה צריך ביאור שהרי עליית

מבית גנזי'. ומשום כך דווקא בעת שהיה במרום, במקום השבת, משם הוריד עמו מתנה טובה זו.² כלומר, מכיון שכל שלושת העניינים הללו, המה ענייני שמים, לכן היה נצרך לעלות למרום לקחת אותם ממקומם, ולהורידם לארץ. ובאמת, שלשה מתנות אלו, משכן שבת ותורה

(לוחות), עניינם אחד. שהם ענייני העצמיים של הקב"ה. שהם מקומו, ויומו, וחכמתו, של הקב"ה, והוא רוממותם וקדושתם של ישראל, לזכות בענייניו של הקב"ה, שניתנו לישראל בנתינה שיהיו מנת חלקם וחבל נחלתם. דברים נשגבים אשר אלמלא נתפרשו אי אפשר לאמרם.

חכמה ומוסר

אשרי כל חוסי בו

המאורעות אינם סיבה לפחד

אחד התוצאות החשובות והניכרות של החיים על פי 'מידת הבטחון', הוא שהבוטח חי חיים של רגיעה ושלווה, כי אינו חושש ממקרים ואינו ירא מפחד פתאום.

ואין זה משום שהוא מובטח שלא תבוא אליו כל רעה לעולם, שהרי לא הובטח על כך, [ומעשים בכל יום יוכיחו]. אלא שעצם הידיעה כי ה' הוא המנהיג והוא המכוון את כל העניינים, וכל אשר נעשה בעולם הוא רק ממנו ית"ש, מביא לנפשו שלווה גדולה. כיון שיודע בבירור ששום בריה אינה יכולה להזיק לו, אם לא ציוה ה'. וכן לא יקרהו שום מקרה אם לא הכינו והזמינו מלך העולם.

ונתבארו הדברים בתמצית מזוקקת בדברי מו"ח החזון איש בספרו 'אמונה ובטחון' (פרק ב) - וכאשר האדם נפגש במקרה זה, אשר לפי הנהוג שבעולם צפויה אליו סכנה מדרכי הטבע, לפחוד מטבעת העולם, וקשת רוחו ירפחו מלזכור שאין המקרה אדוניה לנו, ושאינו מעצור לה' מלהושיענו ולהכין מסבבים שיחליפו

את כל המסובבים, וההבלגה בשעה הקשה הלזו, ולהשרות בקרבו את האמת הידועה, כי אין כאן לפניו שום פגע רע מיד המקרה, רק הכל מאתו יתברך, בין לטוב בין למוטב, ואשר שורש אמונתו מפגינה פחדתו, ונותנת לו אומץ להאמין באפשרות ההצלה, ושאינו לפניו נטיה לרעה יותר מנטיה לטובה, ענין זה יקראוהו מידת הבטחון.

דהיינו שהבוטח יודע וזוכר תמיד, כי הסיבות הגורמות הסכנה, אינן מקרבות את הדבר יותר מאשר בלי הגורמים הנראים לעין. וכמו שאמר יהונתן לנערו נושא כליו כאשר בא להלחם לבדו בפלשתים - כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט (שמואל א, ד). כי מה שנודמנו הגורמים אינו סיבה לוודאות הסכנה. ומאידך גם כשאין עדיין סיבות מזומנות לפניו, בכל רגע יכול לבא עליו הסכנה, וכדכתיב - אשרי אדם מפחד תמיד (משלי כח, ד). וכתיב - אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבא (שם ג, כה). והצדיק אינו שאנו גם כשאין סיבות, אלא תמיד פחד ה' עליו. ומאידך גם בעת הסכנה אינו אובד עשתנותו, אלא בוטח על ה' אלוקיו.

2. ועיי' חתם סופר - והנה כשישראל קדושים ביותר נקרא שבת 'לכם', משא"כ כשאינם צדיקים כל כך נקרא שבת 'לה' על דרך שאמרו (ע"ז יט) בתורה שנקרא תורת ה' ותורתו של אדם (פרשת בשלח). והיינו כמו שנתבאר כאן, שכשזכו ישראל, נעשה התורה בחינת 'תורה דלילה', וכמו כן השבת, נעשית 'לכם', ליום מנוחתם.

3. וניתנו שם בפרשה בסדר לא אז אף זו, משכן, שבת, ולוחות. תחילה המשכן שהוא בחינת מקומו, ואחר כך השבת, שהוא יומו. וכמו שנתבאר לעיל שקדושת השבת יתירה על המקדש. ואחר כך הלוחות, כי קדושת התורה היא וודאי עליונה על הכל, כי היא חכמתו של הקב"ה, וכדאמרו חז"ל שהתורה היא בחינת נפשו של הקב"ה - אנכי נוטריקון אנא נפשי כתבית ייבית (שבת קה.).

הבטחון - לא להתיימשך מן הרחמים

ועיניו ב'שערי תשובה' לרבינו יונה (שער ג אות לב) שמנה מצות הבטחון למצות לא תעשה, בין האזהרות התלויות בלב - כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם (דברים ז, יז). כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם (שם כ, א). הוזהרנו בזה, שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' בלבבו ויבטח עליה, כענין שנאמר (תהלים פה, ז) אך קרוב ליראיו ישעו, וכן כתוב (ישעיה נא, יב) מי את ותיראי מאנוש ימות.

ועיניו בספר 'חרדים' שהביא דבריו במנין המצוות (פרק כא מצוה לא), בלשון זה - הוזהרנו בזה שאפילו יראה האדם הצרה קרובה, לא יתיימשך מן הרחמים, אלא יקוה ישועות ה'.

ואם כי בכל זאת קיים חשש שסכנה זו תתמש, כי שמא רצון ה' להביא עליו איזו עונש, הרי אין חששו נובע מכך שהסיבה היא שתגרום הסכנה, או מחמת שיקום עליו איזה אויב, שהרי כל אלו אינם יכולים לשנות מאומה במה שיועד לו. אלא כל פחדו הוא שמא מחמת חטאיו יהיה ענשו מאת ה' שיבואו עליו שונאיו, וכפי שאמרו חז"ל על יעקב אבינו - וירא יעקב מאד ויצר לו. ופירשו חז"ל - 'שמא יגרום החטא'. דרבי יעקב בר אידי רמי, כתיב והנה אנכי עמך ושמרתיו בכל אשר תלך, וכתוב וירא יעקב מאד, אמר שמא יגרום החטא (ברכות דף ד. ד.). ולמרות שתמיד קיים החשש של שמא יגרום החטא, בכל זאת כל התייחסותו אל הסכנה היא במבט שונה לגמרי, וכל יראתו אינה אלא יראת ה' טהורה שמא נתרחק מאתו ויגרום החטא לעונש.

ובגמרא - תנו רבנן, מעשה במקום אחד שהיה ערוך, והיה מזיק את הבריות, באו והודיעו לו לרבי חנינא בן דוסא, אמר להם הראו לי את חורו, הראוהו את חורו, נתן עקבו על פי החור, יצא ונשכו ומת אותו ערוך, נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש, אמר להם, ראו בני אין ערוך ממית, אלא החטא ממית (ברכות לב.).

וכיון שהכל נתון ביד ה' וידו לשנות הכל ברגע קטן, הרי אין הסיבות גורמות לייאש את האדם, כי עדיין בידו להטותו על ידי שישב בתשובה וירבה בזכויות וכן על ידי תפילה, שיעורר רחמים להסיר העונש מעליו, וכמו שאמרו חז"ל במאמרו של חזקיהו המלך לישעיה - כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים (ברכות י.). והיינו כאמור, כי מה שנסתב

סיבות שונות כגון חולי מסוכן וחרב חדה, אינו מהווה סיבה לעכב את הרחמים, וברצון ה' יסתלקו סיבות אלו כמו אלמלא היו הסיבות.

הבוטח אינו תולה יתבו בסיבות

כמו כן יש הבדל בגישתו ובפעולותיו של הבוטח, כאשר מתרגש ובא מצב של סכנה ח"ו. שמאחר שרואה את הדברים במבט הנכון, הרי אף שמקדם את פני הרעה בהשתדלות הראויה, אך עיקר ההשתדלות שלו הוא בענין התפילה והתחנונים, וימהר ויחיש לחזור בתשובה ולבקש סליחה ומחילה כדי לבטל את החטא שהוא הגורם כל הסכנה, ומוסיף ומרבה זכויות למצוא חן בעיני ה', וכן מתחזק בתפילה ובקשה מאת ה' שיושיעו מצרתו. ואינו רואה את תקוותו בהשתדלות ובסיבות שהכין להצלה, אלא סברו ותקוותו הוא על ה' שיחיש לו ישועה. מקוה ישראל מושיעו בעת צרה (ירמיה יד, ח).

ובלשון החזו"א - גם עילות של ההצלה שטבעת בני האדם להשתדל בהן, משתנות אצל הבוטח, כי תחת לרדוף אחר נדיבים ושרים ולבקש תחבולות שוא, יפשפש הבוטח במעשיו ויפנה את לבו לתשובה תפלה וצדקה להעביר רוע הגזירה.

ועל זה כתיב - שבתו וראה תחת השמש כי לא לקלים המרוץ, ולא לגבורים המלחמה, וגם לא לחכמים לחם, וגם לא לנבונים עושר, וגם לא לידועים חן, כי עת ופגע יקרה את כלם (קהלת ט, יא).

ועיניו בספר שערי קדושה למהרח"ו (חלק א שער 1) - יקנה מידת הבטחון באמת, כי עיניו על כל דרכי איש, לתת לו כדרכיו. ואין מעשיו וגם תחבולותיו מעלין ומורידין כלל, כי לא לקלים המרוץ (קהלת ט, יא), וישליך יתבו עליו, וכמו שאומרים (תפילת ר"ה) אשרי איש שלא ישכחך, ובן אדם יתאמץ בך, כי דורשיך לעולם לא יכשלו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

ועיניו מה שכתב בענין זה בליקוטי מאמרים מבעל 'בית הלוי' (בית הלוי על התורה עם הוספות מכת"י - ירושלים תשנ"ו) - וגם בעת אשר שלט האדם באדם לרע חלילה, יבין כי הכל מאתו יתברך ואין האדם הוא רק השבט אשר בו מעניש להחייבים, וכמאמר הכתוב 'אשור שבט אפי' (ישעיה ז) וכתוב עוד שם 'היתפאר הגרון על החוצב בו'. וא"כ כשהאדם מבקש או תחבולות ומתחנן לרודפו ואינו נותן ללבו לבקש מאת ה', הרי זה דומה למוכה שבוכה ומרבה תחנונים להשבט והמטה, ואין לך פתיות גדול מזה. וכמאמר הכתוב 'ארם מקדם ופלשתים מאחור

ואיכלו את ישראל בכל פה גו' והעם לא שב עד המכהו
(רש"י - עד הקב"ה, שהוא מביא עליו המכות האלה) ואת ה'
צבקות לא דרשו' (שם ט) והבקשה להשבת לא יועיל,
וכן בענין מזונותיו של אדם כל יגיעתו והשתדלותו לא
יועילו לו מאומה להעדיף על הנגזר לו, וכמאמר הכתוב
'ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר', והמן היה
סימן לדורות כי ההשתדלות לא יועיל כלל להרבות לו.
וכן כתב רבינו יונה (משלי ג, כו) - אמנם בבו
הצרה, מדעתו כי הכל ביד השי"ת וכו' פני לבבו
מועדות אל השי"ת וכו' ולא ישים לבו לפחד המכה,
ויסיף יראה לה' ותקוה ותוחלת אליו, כדכתיב (ישעיה י,
כ) והיה ביום ההוא, לא יסיף עוד שאר ישראל ופליטת
בית יעקב להשען על מכהו, ונשען על ה' קדוש ישראל
באמת.

כס"ד

ערב החודש הראשון תש"פ

יום אירא אני אליך אבטח

לרגל מצב המאורעות בעולם ה"י והדאגה האופפת רבים ולרגל הביקוש הרב שהתעורר בציבור
לדברי החיזוק של רבינו זצ"ל אשר חקוקים בספר

"בן מלך - בטחון"

אשר נודע כוחם הגדול לעודד ולחזק ידיים רפות ורבים מעידים כי הלימוד בספר זה הפך
את חייהם אשר נשתנו לטובה לאין ערוך

וכן הספר

"בן מלך - חכמה ומוסר"

המדריך את אורה חייו של יהודי

הננו להודיע כי ניתן להשיגם בחנויות הספרים

וכמו כן ניתן להשיגו אצל הנציגים בקהילות או לתאם אצל הנהלת המכון 054-8422488

חזקו ויאמן לבבכם כל המייחלים אל ה'

בברכת התורה

הנהלת "מכון כתבי בן מלך"

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

שלוחה 1-3-5

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע ובענייני דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

בחסות לוצקין ביטוחים

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,

נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com